SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCV. No. 100. JERSEY CITY and NEW YORK. FRIDAY, MAY 27, 1988 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК. П'ЯТНИЦЯ, 27-го ТРАВНЯ 1988 Ч. 100. РІК XCV.

I. СОПІНКА ІМЕНОВАНИЙ ДО ВЕРХОВНОГО СУДУ КАНАДИ

Оттава. — Канадський прем'єр-міністер Браєн Малруні іменував Івана Сопінку, адвоката українського роду, уродженця Саскачевану, членом Верховного суду і в цей спосіб виповнив політичну вимогу Комітету Багатокультурности, що членом Верховного суду повинен бути юрист етнічного походження.

Іменуючи І. Сопінку в понеділок, 23-го травня ц.р. Б. Малруні заявив, що ново найменований член є відомий як „завзятий адвокат-оборонець". Він є загально відомий як оборонець української спільноти в Комісії Дешена, як також оборонець у двох славних кримінальних справах, а це консервативного міністра індустрії Сінклера Стівенса за його фінансові надужиття і медсестри Сузан Неллс, у зв'язку із смертю дітей в дитячій лікарні Торонто.

І. Сопінка, якому 55 років, закінчив правничий факультет Торонтонського університету, де опісля давав лекції з цивільного права. Його праці появляються в правничих канадських журналах, а за успіхами на правничому полі отримав він цілий ряд нагород. Він є членом десятка канадських правничих комісій, покликаних для розгляду поважних правничих проблем. Належить до Палестри канадських адвокатів, Канадської організації правників і Американської колеґії адвокатів в кримінальних справах.

Іменування 55-літнього І. Сопінки в члени Верховного суду, що складається із восьми осіб, викликало широку реакцію в Канаді і в канадській пресі. Найбільше почитний щоденник „Ґлоб енд Мейл" посвятив йому аж дві довгі статті з коментарями. Деякі із політиків вносять сумнів чи І. Сопінка має достатній досвід після довгої адвокатської кар'єри бути тепер суддею, але інші підкреслюють, що Б. Малруні вернувся до давньої традиції іменування адвоката на цей пост. Преса розглядає також політичний напрямок нового верховного судді і уважає, що він є консервативних поглядів, але підкреслює, що в першу чергу він фахівець у своєму ділі з великим досвідом у різних дуже контроверсійних процесах, які дали йому широкий розголос. Преса підкреслює також, що він вміє бути агресивний та має саркастичне почуття гумору, яке йому все допомагає у найважчих випадках.

Сам І. Сопінка уважає, що вже проминув час, коли члени Верховного суду були урядовцями далеко віддаленими від щоденного життя. Вони повинні тримати руку на живчику життя, виступати публічно і бути дуже відвертими, — сказав він на пресовій конференції.

Іменування І. Сопінки прийшло несподівано в часі перебування Б. Малруні у Західній Німеччині. Сам І. Сопінка був в тому часі у Брюсселі на засіданні Міжнародного трибуналу у справі Великого голоду в Україні.

Як подає преса два найбільше фаворизовані кандидати на опорожнений пост у Верховному суді, Чарлз Дубін і Володимир Тарнопольський, відмовилися прийняти це завдання. В. Тарнопольський перейшов недавно операцію серцял, а Ч. Дубін має кандидувати на головного суддю в провінції Онтаріо.

ПЕТРО РУБАН НА ВОЛІ

Джерзі Ситі, Н. Дж. — Як повідомили телефонічно у середу, 25-го травня ц.р., совєтські власті звільнили із карного табору мистця Петра Рубана і перевезли його до його родинного міста Прилук.

П. Рубан

П. Рубан народжений 1940 року був тричі засуджений за „протисовєтську діяльність", зокрема за різьбу Статуї свободи, а під час останнього заслання поновно арештований 9-го липня 1985 року і засуджений на 9 років таборів суворого режиму і 4 роки заслання за писання заяв і листів. Він перебував у горезвісному таборі смерти ч. 36-1 в Кучіно, а відтак був перевезений разом з іншими політв'язнями до табору особливого режиму ч. 35 у Всєсвятському в Пермській області. Його ув'язнення мало закінчитися в жовтні 1998 року.

Ще 7-го листопада 1987 року, П. Рубан заявив, що вважає себе політичним в'язнем і відмовляється від карної роботи та вимагає знесення суворого обмеження щодо листування та відвідин. Таборова адміністрація відповіла на цю заяву, тим, що посадила його у карцер, де 30-го листопада 1987 року він зазнав вже другий серцевий удар.

Тепер звільнений П. Рубан у поганому стані здоров'я, з високою гарячкою. Він, однак, не зважаючи на те, турбується долею своїх трьох співтоваришів недолі: Іваном Кандибою, Іваном Сокульським і Михайлом Алєксєєвим, що всі в дуже поганому стані здоров'я сидять у карцері вже від довшого часу. Він просить, щоб якнайскорше встати на захист їхньої долі.

Звільнили П. Рубана умовно з тим, що коли в наступних трьох роках він в будь

(Закінчення на стор. 3)

Р. РЕҐЕН ГОВОРИВ ПРО ПРАВА ЛЮДИНИ В СССР

Вашінґтон. — Президент Роналд Реґен заявив у промові у вівторок, 24-го травня, яка передавалася в Західню Европу, що за Міхаїла Ґорбачова в СССР мав місце певний проґрес у ділянці прав людини, але додав, що цього проґресу замало. „Ми не очікуємо швидкої трансформації совєтського ладу", — зауважив Президент, додавши, що З'єднаним Стейтам треба і далі проявляти „твердість і пильність", „бо між нашим ладом і совєтським зберігаються глибокі політичні і моральні розбіжності".

„Будучи у Москві, — сказав Р. Реґен, — я з задоволенням відзначу проґрес в ділянці прав людини". Президент згадав, що в СССР були звільнені понад 300 політичних в'язнів і що еміграція збільшилася, хоч рівень її все ще низький. Була позитивно вирішена справа багатьох розділених родин, а „цензура кінофільмів і книжок змінилася в кращу сторону", однак становище в ділянці прав людини в Совєтському Союзі і Східній Европі „все ще не можна назвати нормальним", сказав Реґен, пояснивши, що „мирні демонстрації, які проводять національні меншини, рефюзники та інші люди, і далі розганяються міліцією, свобода віровизнання і далі обмежена, а члени незареєстрованих релігійних груп і далі зазнають репресій".

Президент сказав, що неофіційні видання і далі забороняються, в тюрмах і таборах залишаються десятки політичних в'язнів, переслідуваних за віру людей і далі тримають у психіятричних шпиталях, а свобода руху і далі обмежена. Реґен заявив, що ЗСА і в майбутньому будуть настоювати на тому, щоб Москва у повній мірі почала дотримуватися „фундаментальних прав людини".

У середу, 25-го травня, Р. Реґен вилетів у Гельсінкі, де буде відпочивати після перелету через океан, а в неділю прибуде до Москви.

Президент зустрінеться з Ґорбачовим п'ять разів. 1-го червня Р. Реґен і М. Ґорбачов побувають у Большому театрі, а потім повечеряють на підмосковній дачі Ґорбачова.

ПРЕЗИДЕНТ Р.РЕҐЕН ЗУПИНИВСЯ У ГЕЛЬСІНКАХ У ДОРОЗІ ДО МОСКВИ

Гельсінкі, Фінляндія. — Президент З'єднаних Стейтів Америки Роналд Реґен прибув до столиці Фінляндії Гельсінкі для зустрічі з офіційними речниками тієї невтральної, але свободолюбної країни, яка духовно і культурно пов'язана із Західньою Европою, ЗСА і рештою західніх країн, але політично знаходиться під політичним впливом й тиском комуно-московської імперії.

У середу, 25-го травня ц.р., літак Президента ЗСА, „Ерфорс І" приземлився на летовищі в Гельсінках, де Р. Реґена, Першу Лейді Ненсі і близьких співробітників очікували офіційні речники фінляндського уряду і тисячі зацікавлених громадян, які, не зважаючи на зливний дощ, прибули на летовище.

У Вашінґтоні залишився, відклавши на один день поїздку до Москви, державний секретар Джордж Шулц який пізно по полудні виступив коротко перед акредитованими в Білому Домі кореспондентами і заявив, що переговори представника ЗСА з панамським диктатором Мануєлем Антоніо Норієґою не були успішними і що президент Р. Реґен уповноважнив його повідомити про це американську спільноту та відкликати з Панами американських делегатів, які вели від імені Уряду ЗСА, переговори з Норієґою.

Не поїхав до Москви разом з президентом шеф штабу Білого Дому Говард Бейкер, завданням якого є допильнувати, щоб Сенат, навіть в останній хвилині перед зустріччю Реґена з ґенеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим, ратифікував договір підписаний у Вашінґтоні Реґеном і Ґорбачовим про редукцію і знищення нуклеарних ракет середнього і близького засягу.

Відпочивши у Гельсінках президент Р. Реґен і його дорадники прибудуть у п'ятницю, 27-го травня до Москви. Ніхто з американської делегації, включно з Президентом, не робить собі ілюзії, що четверті переговори на вершинах, зокрема зустрічі з М. Ґорбачовим, будуть легкими. Очевидно, Р. Реґен не мав на увазі договору про ракети середнього і близького засягу, але скоріше нову совєтську пропозицію про редукцію стратегічної нуклеарної зброї на 50 відсотків, знищення усієї хемічної зброї і цілковите припинення дослідів над стратегічною оборонною ініціятивою (міжпростірні апарати), яка мала залишитися одинокою надійною безпекою Заходу перед несподіваною атакою Совєтського Союзу.

Існує також проблема частинного недовір'я ЗСА до СССР, і СССР до ЗСА, щодо атомової зброї, яку повністю не можна буде перевіряти, як заявили військові спостерігачі. Це перша поїздка президента Р. Реґена до Москви, він також ніколи перед тим, не будучи Президентом, не відвідував Совєтського Союзу, але дуже докладно поінформований про структуру і політику імперії, яку він свого часу називав „диявольською імперією" і тільки під тиском ліберальних промосковських сил дещо стемперував свій погляд і свою оцінку цієї нищівної і деконструктивної комуністичної країни. Тепер він все ще вважає, що між ЗСА і СССР існують глибокі непорозуміння, які треба однак поступово усувати для рятування людства.

У ВАШІНҐТОНІ ВІДБУДЕТЬСЯ „ПОХІД ПРАВДИ"

Вашінґтон. — Тут в неділю, 5-го червня ц.р., о год. 1-ій по полудні, з ініціятиви Крайового Комітету Тисячоліття Християнства в Україні відбудеться протестаційний похід з Парку Лафаєт до совєтської амбасади п. н. „Похід правди 1000-ліття".

Цей похід влаштовується як відповідь на намагання Москви узурпувати 1000-ліття Християнства в Україні, а також як організований протест проти дальшого релігійного переслідування в Україні, а зокрема їхнього заперечування в цьому ювілейному році історичного права України на її пряму спадковість до 1000-ліття Християнства.

Найважливіші, Кремлем контрольовані, святкування розпічнуться в Москві 5-го червня ц.р., і проголошуються, як „1000-ліття Російського Православ'я". Російська Православна Церква свою історичну тяглість може розпочати з московського патріярхату від 1589 року. В Києві, столиці України та місця хрищення заплянован тільки другорядні святкування. Жадного визнання немає для Української Православної та Української Католицької Церков, Церков спадкоємців Хрищення у Київській Русі 988 року.

Крайовий Комітет Тисячоліття Християнства в Україні закликає місцеві комітети та поодиноких громадян приїхати до Вашінґтону і запротестувати проти заперечування і перекручування історії України та висловити свою підтримку переслідуваним Церквам в Україні.

В СССР заговорили про „Народний фронт"

Москва. — Кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" в Москві Билл Келлер у числі з 24-го травня ц.р., інформує, що головні і найближчі дорадники генерального секретаря ЦК КПСС Міхаїла Горбачова дораджують йому створити в Совєтському Союзі всекрайовий так званий „Народний фронт", свого роду політичну силу яка служила б альтернтивою до Комуністичної партії.

Татяна І. Заславская, яку вважають одною із впливових дорадників М. Ґорбачова у справах економіки і соціяльних проблем, заявила кореспондентам під час зустрічі з ними у понеділок, 23-го травня, що нова організація, не була б опозиційною політичною партією і не поборювала б концепцій провідної політичної сили в СССР, якою, очевидно, являється Комуністична партія. Членство „Народного фронту", до якого входили б також некомуністи, індивідуальні особи і неофіційні групи, радше дбало б про популяризацію і поширення політики гласности і перебудови та введення змін у совєтську систему без жадних конфліктів.

Не зважаючи на те, що Т. Заславская не вияснила докладно, якими саме правами буде користуватися ця „опозиційна" сила, ідея створення такого „Народного фронту" вже досить розголошена, особливо серед інтелектуальної верстви. Не можна виключати, каже кореспондент Б. Келлер, що вже

(Закінчення на стор. 3)

Українські професіоналісти зустрілися із совєтським представником

Торонто (тел.). — Тут в приміщеннях Інституту св. Володимира відбулася в п'ятницю, 19-го травня ц. р. зустріч Клюбу Українських Професіоналістів із першим секретарем совєтської амбасади в Оттаві Юрієм Богаєвським, в обсяг завдань якого входять справи українського поселення в Канаді.

Ю. Богаєвський який раніше був членом представництва УССР при Об'єднаних Націях в Ню Йорку, виголосив доповідь про нову політику гласности і перебудови. Після доповіді він відповідав на поставлені йому окремо вибраним панелем питання. В панелі брали участь Леся Шимко, Борис Балан і проф. В. Калимон. Питання були загального змісту і не викликали у гостя специфічних відповідей про зміни, які заходять тепер в Україні.

Ю. Богаєвський в дуже дипломатичній формі подав офіційну версію теперішніх подій в Україні, вживаючи офіційну інтерпретацію понять „гласність" і „перебудова".

В Менор коледжі буде курс дяківства

Дженкінтавн, Па. — Менор Джуніор коледж спонзорує однотижневий курс дяківства, який відбудеться від 17-го до 23-го червня ц.р. Цей курс, що його влаштовує відділ постійної едукації, дається в рамках відзначення 1000-ліття Християнства в Україні. Його частинно фінансує Товариство Українців Католиків „Провидіння".

Курс для вишколення дяків включатиме виклади і літургічні відправи Української Католицької Церкви; його провадитиме проф. Джозеф Ролл із семінарії св. Василія у Стемфорді, Конн. Оплата за курс — 275 дол. від особи, включатиме навчання, помешкання, сніданки і перекуску. Самі виклади — 125 дол. Реєструватися можна поштою, висилаючи чек до: Manor Junior College, Continuing Education Office, Fox Chase Rd. and Forrest Ave., Jenkintown Pa. 19045.

Проф. Ролл є музикологом і спеціялістом у літургічній музиці Української Католицької Церкви. Він буде проводити лекції про св. Літургію, великодні наші в св. Тайни хрищення, вінчання і похоронів. Буде наголошуватися вживання української мови у літургійних відправах, також буде включена церковно-слов'янська і англійська мови. Обов'язковою є вимога читати по-українськи. Побажаним є записування лекцій на звукозаписувачі.

Курс відкритий для всіх мужчин і жінок. Додаткові інформації можна отримати від бюра постійної едукації, тел.: (215) 884-2218.

Український Ню Йорк вшанував ЕКА

Ню Йорк (О. Кузьмович). — Понад 200 осіб добірної української публіки з усіх прошарків громадянства і друзів зібралося тут в суботу, 14-го травня ц.р., щоб вшанувати мистця, журналіста, письменника і карикатуриста Едварда Козака з його 85-річчям і новою виставкою мистецьких творів.

Е. Козак під час бенкету в його честь.

Відкриття виставки цих творів ЕКА та його синів: Ярка і Юрія Козаків, відбулося о год. 1-ій по полудні в ґалерії ОМУА, де показано 65 картин цієї унікальної родини. Про виїмкову людину — ЕКА говорив ред. Іван Кедрин, у короткому слові схарактеризувавши мистця, піонера сатиричної преси і автора соток мистецьких картин, почесного члена СУЖА, „Слова" і члена НТШ, що готує саме про нього книжку. Ред. І. Кедрин не забув підкреслити праці обох синів ЕКА, які колись стояли в тіні свого славного батька, але сьогодні кожний із них витворив свій стиль. З картин виставки глядачі окрему увагу звернули на велику картину кисти Юрія Козака п.н. „Україна", виконану з нагоди 1000-річчя Християнства, якому була посвячена ціла виставка трьох Козаків.

Після огляду виставки учасники, поміж яких ми бачили групу наших мистців: Михайла Черешньовського, Петра Мегика, Любослава Гуцалюка, Зеновія Онишкевича, Ярослава Вижницького, Богдана Певного і Богдана Титлу, перейшли до залі Українського Народного Дому де в год. 3-ій розпочалася зустріч-бенкет. Її відкрив голова Наукового Товариства ім. Шевченка в ЗСА д-р Ярослав Падох теплим словом про „неповторного Ека". Відтак провід зустрічі перебрала Уляна Любович, яка попросила ген.вікарія пароха української католи-

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

НА ОКУПОВАНИХ ІЗРАЇЛЕМ арабських землях загинув вже другий палестинець цього тижня, викликавши тим самим збільшені протести місцевого населення. Головне командуваня армії вияснило, що випадок трапився вже після 10-ої години, після якої нікому з цивільних осіб не можна появлятися на вулицях. Протести проти вбивств арабів на західньому перезі ріки Йордан і в смузі Ґази збільшуються. Незабаром в Каїро відбудеться конференція Арабської ліги, яка поставила у програму нарад справу Палестини, подій на окупованих землях, скликання міжнародної конференції і засуд Ізраїля за брутальну поведінку проти неозброєних арабів.

СОВЄТСЬКЕ АҐЕНТСТВО ТАСС повідомило, що під час зустрічі президента Роналда Реґена з ґенеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим в Москві, подібно як у Вашінґтоні, продаватимуть сувеніри, тобто підсорочки і відзначки, а також пластинки і магнітофонні стрічки. ТАСС повідомляє, що в цій справі наступило порозуміння між совєтським міністерством торгівлі і приватними американськими підприємствами, які доставлять на час відповідну кількість замовленого матеріялу.

АҐЕНТСТВО РОЙТЕРСА передало з Москви, що Першу Лейді Ненсі Реґен у подорожі до Ленінграду супроводжатиме не Раїса Ґорбачова, як первісно передбачали кореспонденти, а Лідія Громико, дружина голови Президії Верховної Ради СССР. Численні кореспонденти, які прибули до Москви для покриття четвертої зустрічі на вершинах між президентом Роналдом Реґеном і ґенеральним секретарем ЦК КПСС Міхаїлом Ґорбачовим, застановляються над тим чому в Кремлі змінили супровід для Н. Реґен, але не змогли нічого конкретного довідатись про цю зміну в міністерстві закордонних справ.

НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ відчувається брак цукру. Кореспондент газети „Волл Стріт Джорнал" Ніл Берман інформує, що велику частину цукру зуживають в Совєтському Союзі і сателітних країнах для варення самогонки, головно після наступу компартії і урядів на алькоголізм. Крім того велику кількість цукру, бо аж понад три мільйони тонн, закупила минулого року Китайська Народна Республіка. Також недавно Пекін виміняв неназвану кількість вугілля на 120,000 тонн цукру. Очевидно, із зростом запотребування на цукор, ростуть ціни на цей продукт з року на рік. В СССР також застановляються над раціонуванням цукру, пише Берман, кажучи, що такого гострого браку на цукор не було в Совєтському Союзі від 40 років. Минулого року в СССР від отруєння непрочищеним достатньо самогоном померло понад 10,000 осіб. Відносно мало зуживають цукру економічно розвинені країни світу, в тому числі ЗСА, Західня Европа, Японія та інші.

В АМЕРИЦІ

ГЕНЕРАЛЬНИЙ СЕКРЕТАР Організації Об'єднаних Націй Гавіє Перез де Куеяр розпочав нові заходи у справі перемир'я у Перській затоці та відновлення довір'я Ради Безпеки ООН та її спроби закінчити цей конфлікт. Чи цей новий почин генерального секретаря увінчається успіхом є дуже сумнівним, твердять знавці тих проблем, тому, що не тільки Іран та Ірак є заанґажовані, але й інші країни зокрема Китай і Совєтський Союз, що постачають зброю обидвом країнам й не матюь охоти втратити клієнтів.

АМЕРИКАНСЬКА МИТНА Служба і Прибережна сторожа стараються поправити та поліпшити їхні намагання у припиненні постачання нелегальних наркотиків до ЗСА. Речник обидвох служб Дейвид Гувер, заявив, що Прибережна сторожа не буде більше затримувати човнів, які знаходяться у міжнародних водах в околицях американських берегів. Але Прибережна служба конфіскуватиме ті кораблі, яких підозріватимуть у нелегальному перевозі наркотиків.

ДЕПАРТАМЕНТ ЗДОРОВ'Я і людських послуг подав до відома, що пересічний час перебування пацієнтів у лікарнях значно змалів. Тоді, коли у 1980 році пацієнт в лікарні перебував 7.35 дня, то у 1985 році цей час зменшився до 5.71 днів. Це явище приписують кільком факторам, починаючи від технічних поліпшень до більш строгих перевірок урядовими чи приватними забезпеченевими установами. Але у наслідок такожо явища лікарні втрачають прибуток.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН поїхав до Москви на вершинну конференцію з твердою настановою відкинути всякі пропозиції, які вимагали б обмежень плянів Пентаґону у випробуванні протиракетної оборонної системи в просторі. Одначе знавці кажуть, що цим разом президент Р. Реґен навіть не буде змушений дуже настоювати, бо ціла міжпростірна оборонна система починає натрапляти на чимраз більші труднощі з уваги на бюджетні обмеження. Вони твердять, що президент Р. Реґен готується бороняти щось, чого ЗСА не є в силі здійснити в найближчому майбутньому — і Ґорбачов це знає.

ПРЕЗИДЕНТ РОНАЛД РЕҐЕН У ВІВТОРОК, 24-го травня ц.р. наклав вето на торговельний закон. Великого здивування у Капітолі не було, але Палата Репрезентантів негайно проголосувала за скасування цього вето та передала справу Сенатові. Одначе в Сенаті справа не виглядає так сприятливою для скасування президентського вето, хоч голосування відбудеться на початку червня. Пересилаючи Конґресові своє вето, Президент включив потішаючу нотку — обіцянку скорого підписання нового торговельного закону, якщо виключать точки, до яких він має застереження, а саме: 60-ти денне повідомлення робітникам про звільнення з праці чи закриття підприємства.

ПРАВО НА ТЕЛЕВІЗІЙНЕ передаваня в Америці зимових Олімпійських ігрищ з Альбертвіль у Франції 1992 року дістала мережа Сі-Бі-Ес. Цього разу у торгах брали участь тільки дві телевізійні мережі Сі-Бі-Ес і Ен-Бі-Сі. Переможцем вийшла перша ціною 243 міл. дол. Третя американська телевізійна мережа Ей-Бі-Сі цим разом участи не брала в торгах. Ця мережа втратила 65 міл. дол. за передавання зимових ігрищ з Калґарі, Канада, цього року.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200
Subscription 1 year — $40.00 6 months — $22.00 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money order payable to: Svoboda
Postmaster: Send address changes to:
Svoboda, 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302
Tel. (201) 434-0237, (201) 434-0807, (201) 434-3036
Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.
Статті і дописи підписані авторами, не мусять відповідати поглядам Редакції. Редакція застерігає собі право в потребі виправляти і скорочувати надіслані матеріяли. Незамовлені матеріяли повертається тільки тоді, коли автор собі це виразно застеріг, долучивши заадресовану коверту з відповідною поштовою оплатою.
За зміст оголошень Редакція не відповідає.
Передплата на рік $40.00, на півроку — $22.00, на 3 місяці — $12.00
Для членів УНСоюзу $15.00 річно. За кожну зміну адреси $1.00
Чеки і "money orders" виставляти на: Svoboda
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

День Єдности

У „Свободі" з 17-го травня ц. р. проголошено заклик, щоб в неділю, 29-го травня цього року, проявити єдність всіх українських людей у діяспорі, як урочисту маніфестацію у зв'язку із 1000-літтям Християнства в Україні. Запровадження Христової віри в Русі-Україні 1000 літ тому — це подія, яка стоїть вище всіх розбіжностей, які можуть ділити українську громаду, поквапну до сварні і поділів. Ми співаємо у церквах „В єдності сила народу — Боже нам єдність подай". Але брак єдности в українському народі був від княжих часів почерез козацько-гетьманський період аж по нинішній день трагедією України.

Адже трагічний бій під Полтавою скінчився перемогою армії Петра Першого, також тому, що не було єдности між гетьманом Мазепою і Запорізькою Січчю. І за новітнього визвольного зриву в роках 1917-20, поруч із несамовитим проголошуванням „невтральности" українськими полками та масою здорових чоловіків котилася по Україні хвиля повстань у 1921 році, ще й після того, як большевики окупували були всю територію України. Проте всі зусилля уряду УНР і Директорії ще в Україні і зі закордонного центру УНР у Варшаві, щоб об'єднати цей повстанський рух і підпорядкувати його одному фаховому командуванню — скінчилися невдачею.

Проявім бодай в цей один день єдність. Забудьмо про поділ на католиків, православних і евангеликів, на прихильників чи однодумців 10-ти політичних партій, більшість з яких стали вже фікціями, забудьмо про всі взаємні претенсії, жалі, обвинувачення, симпатії й антипатії. Покажім бодай в цьому одному дні, що українські люди у діяспорі сущі є людьми державницько-зрілими. Візьмім собі приклад із відносин в сучасному культурному демократичному світі, де є теж поділи і сварні і демагогія, але є державний патріотизм не тільки національний і не тільки партійний, але державницький. Бо такого бажали собі святі Ольга і Володимир Великий, які приєднали Україну до світу культури під знаком Хреста.

Вшанування покійних

Дня 30-го травня, останній понеділок у травні, є одним з американських нецерковних свят, обов'язуючих у всіх стейтах, День Пам'яті. Він відповідає українському традиційному звеличуванню померлих, зокрема й особливо поляглих вояків, на наші Зелені Свята.

Хто пам'ятає ще часи перебування Галичини під польською окупацією між двома світовими війнами, той пригадує собі, що в той день наче по традиції приходило до зударів з польською поліцією і арештувань українських людей, які приходили на Личаківський і Янівський цвинтарі й у Львові і біля могил поляглих вояків співали українські патріотичні пісні.

Американці мають великий сантимент, ба навіть пієтизм до своїх поляглих вояків, які віддали життя з вояцького обов'язку, слухаючи наказів своїх зверхників, з самозрозумілого обов'язку боротися для добра батьківщини. Позатим у цей день всі ті, які мають своїх рідних на цвинтарях — відвідують їх, відправляють над їх могилами Панахиди, або просто змовлять на їхню інтенцію „Отче наш". Пієтизм до предків глибоко закорінений в усіх народів навіть ще за поганських часів, коли люди приносили на могили близьких осіб рідних, зілля, овочі чи жертвували малі звірята, — як символічний знак їхньої пошани.

На центральному американському військовому цвинтарі в Арлінґтоні, у стейті Вірджінія, відбудеться в цей день щорічна парада з участю найвищих достойників. Ми не можемо робити парад. Жертви тих, які впали в обороні України на її великих просторах від Попраду і Сяну по Дін — безчисленні і здебільшого невідомі. Поклонімся їм у цей день Пам'яті і помолімся за наших батьків і дідів, за братів і сестер і всіх друзів, яких не стало в живих і залишили пустку по собі. З'єднаймося теж у цьому дні з усіми американськими патріотами, бо це для них велике свято — Свято Пам'яті про тих, які були, жили, діяли, творили, або воювали і яких не стало.

Михайло Кучер

ЧИ БУДЕ ВИЗНАНА УКЦЕРКВА В СССР?

Напочатку повернемо до жовтневої революції. 1920 року журнал „Революція і Церква", орган 8-го відділу Народного комісаріяту при Раді в справах релігії надрукував наступне. Громадяни села Малопінензького Північно двінської губернії постановили створити при своїй церкві вільну і незалежну від патріярха, архиєрея та епархіяльної ради общину віруючих. Вибрали священика.

Архиєрей категорично спротивився рішенню прихожан, наказав замкнути храм і не допускати до Богослужения. Тоді запитано 8-ий відділ Народного комісаріяту, що робити? Той відповів, що віруючі діяли згідно з правом. („Наука і релігія", 1977).

Справді, згідно з декретом про відділення Церкви від держави рішення мешканців згаданого села законне. Держава не мішається до догматичних та канонічних основ віровчення.

Совєтська конституція, стаття 52-га означає право ісповідувати кожну без виключення релігію, або не ісповідувати жадну. Діяльність кожної релігійної організації можна обмежувати тільки тоді, коли вона порушує спільний порядок, або посягає на інтереси, честь і гідність інших громадян. Позатим жадних обмежень нема. Тоді кожен громадянин Совєтського Союзу може вільно бути православним, римо-католиком, або греко-католиком. Свобода совісти також передбачає рівноправність всіх релігій перед законом і не допускає жадних привілеїв для якоїсь одної релігії. Закон передбачає відповідальність офіційних осіб за порушення засад свободи совісти. (М. Г. Кириченко „Свобода совісти в СССР", Москва 1985).

Так виглядає справа в теорії. Якщо б в СССР шановано власну конституцію то К. Харчев, уповноважений Ради міністрів у справах релігії, мусів би стати на суді за статтею 143 УК РСФСР. Він забороняє греко-католикам ісповідувати свою релігію і силою повертає їх на православіє.

У колишній Галичині постало парадоксальне становище. Є Українська Католицька Церква, яку також називають греко-католицькою, або уніятською — це частіше є священики, які на Великому Вході поминають ім'я Вселенського архиєрея, Папи Римського", є віруючі, які ходять у православні храми і співають Символ Віри з „і Сина", які вітають латинським „Лявдатор Єзус Хрістос", але нема жадної общини УКЦ. Влада каже, що на території СССР — УКЦ просто нема, а згідно з конституцією уніяти не можуть бути заборонені.

Єдиною основою влади є постанова т. зв. Львівського собору за головування Гавриїла Костельника з 1946 року. Але чи постанови такого собору мають силу закону? Та ж в 1917-1918 роках відбувся собор Російської Православної Церкви, але большевицька влада не признала ані одну його постанову. Навіть в СССР Львівський собор називають комедією. Собор був потрібний для ліквідації унії з Римом, себто з Римською Католицькою Церквою, що сталося 1546 року в Бересті.

Згідно з офіційною версією Львівський собор керувався почуттям патріотичного священства і віруючих, які хотіли відмежуватись від єпископату. Г. Костельник іменем всіх віруючих заявив про „добровільне приєднання до Російської Православної Церкви". Було це зроблено згідно з наказом Сталіна. Притому забуто декрет про відділення Церкви від держави.

Згідно з тодішньою генеральною лінією партії окупаційна влада з ентузіязмом почала в Західній Україні поширювати православіє, притому не звертаючи уваги на культуру та історію. Але православіє, поширюване поліційними методами, втратило зв'язок з народом і його минулим. Воно навіть перестало відповідати своєму імені і сталося ще одним елементом політичної гри атеїзму.

Переслідування УКЦ дали грунт до націоналістичної пропаганди, постали секти, які краще пристосовані до „катакомб", як православіє чи католицизм.

К. Харчев недавно скаржився („Наука і релігія", 1988), що уніятські священики займають кращі становища і в дійсності не є православними. Більше сорока років такі священики примушені перебувати в чужій релігійній організації, куди їх загнано силою.

Стаття 52-га конституції 1977 року каже: „викликання ворожнечі і ненависти у зв'язку з релігійними вірами забороняється". Одначе вже сорок років совєтська пропаганда суґерує думку, що уніяти — агенти світового імперіялізму і фашизму, що за Другої світової війни були агентами гестапо, розвідки, поліцаями, катували і вбивали повстанців. Все це, якщо і правда, то не має відношення до догматики УКЦ і Берестейської унії. Виходить неймовірне становище — Москва суґерує, що православіє в атеїстичній країні — держав на релігія.

А ось совєтський, але не офіційний погляд: тисячоліття хрищення Русі це свято єдиної соборної апостольської церкви Русі, яка прийняла християнство 66 років перед поділом церкви. „Римо-католики можуть признати це своїм святом". Про греко-католиків взагалі не згадано.

Без огляду на утиски, терор і знищення — народи Совєтського Союзу виявили своє відношення до атеїстичного божевілля і в основі не прийняли системи державного атеїзму. Народи виявили духовний спротив. Вибрано шлях жертви і кров мільйонів мучеників поставила греблю атеїстичному наступові на життя.

З ЛИСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

ЩЕ ПРО „ІНАКШИХ" І „НОРМАЛЬНИХ" МАТЕРІВ І ДОЧОК

У числі „Свободи" з 7-го травня я з великим зацікавленням прочитала статтю О-КА п. з. „Про „інакших" матерів".

Взагалі та газета майже вся була присвячена матерям: „День матері", „Поклін матерям". Безперечно, то добре, що вшановують матерів у прекрасному весняному місяці — травні.

Давно, коли я приїхала до цієї країни, мене „старокрайову" трохи дивувало: чи ж матір не треба шанувати щодня, завжди — та ж вона для нас найближча, найрідніша, одна-єдина на світі?... Тепер до цього травневого „Дня матері" я трохи звикла.

Наскільки мені доводилося чути, то в більшості, такі вшанування відбуваються шаблюнно: матерям підносять квіти, подарунки, пізніше вечеря у ресторані.

Можливо матері, яких О-КА називає „нормальними" в Америці, люблять такі шанування. А якісь „інакші" не дуже задовольняються ними, бо в цих „пишнотах" не відчувається теплої родинної уваги.

Хочеться мені згадати „нормальне" подружжя, про яке я чую від своїх приятелів які проживають в одному з великих американських міст.

Їхній син із родиною живе в Канаді. Він і його дружина закінчили університети і, як годиться тут „нормальним" молодим людям, присвятили себе кар'єрам.

За кілька років вони вирішили, що пора б уже обзавестися родиною. Народився хлопчик, батьки дуже ним тішилися, але ж... проблема: як бути з кар'єрою? Мама мусіла якийсь час залишатися дома з немовлям. А коли минув рік, почали шукати українку, яка взялася б піклуватися їхньою дитиною.

І цьому „нормальному" подружжю пощастило: знайшли самітню українку, що охоче взялася опікуватися їхнім синком. Ранком, їдучи до праці, батько завозив дитину до няні на цілий день, а повертаючись із праці, забирали її додому.

Почували себе щасливими, бо важлива проблема була розв'язана: батьки могли й далі продовжувати свою працю, а дитина виростає в українській атмосфері: рідна мова, книжечки українські з малюнками, та ще й няня, як покладе хлопчика спати, наспівує „Про котика".

За кілька років Бог обдарував це подружжя донечкою. Знову мама мусіла побути дома поки дитина трохи підросла, а тоді та ж няня взяла й дівчинку під свою опіку. Усе склалося якнайкраще... батьки щасливі, бо можуть продовжувати свої кар'єри, а дітей няня виховує, як своїх рідних.

Якось моя приятелька написала, що приїхав з Канади їхній син з родиною на вакації, на тиждень, або й довше. Бабуся й дідусь радіють, що будуть тішитися своїми внучатами. А батьки теж хочуть використати ці вакації, найкраще розважаючись: можуть відвідувати давніх приятелів, побачити різні історичні місця в Америці. То ж вони рідко коли бували в хаті.

Їхня бабуся мені писала, що її дивувало, бо діти зовсім не відчували відсутности батьків, рідко про них згадували. Більше розповідали про свою няню, вони за нею скучали.

Ця „нормальна" американсько-канадська родина погостювала, розважилася та й повернулися кожен до своїх обов'язків.

Після того приятелька зі смутком мені писала: чи ж ця „нормальна" мама не розуміє (з часом, може й усвідомить), що для дітей вона, ніби, якась чужа, знайома жінка, а справжнє тепле родинне почуття у дітей залишиться до їхньої няні, яка з любовною увагою опікувалася ними кілька років.

Тепер хочу ще згадати про дочок — не знаю, як їх назвати „нормальними", чи „інакшими".

Досить давно мені траплялося читати в американських газетах поради, що мали назву: „Дір Аббі!"

Лист якоїсь дівчини і відповідь на нього залишилися в моїй пам'яті на багато років. Авторка писала, що їй 19 років, вчиться вона у коледжі. Як видно, то її родина не належала до заможних, бо вони із сестрою користувалися однією спальнею. Коли сестра одружилася, авторка листа залишилася в кімнаті господинею. Вона дуже дбала про порядок, а особливо любила чепурити своє ліжко, вигладжувати так, щоб було воно, як дзеркало.

У її листі (Аббі його читала) згадувалося, що мама мусить „підробляти" — два-три дні на тиждень працювати поза домом. Ну, а в хаті теж досить праці для жінки з родиною, тож часом, коли мати дуже втомлювалась, лягала на якусь годину спочити на доччиному ліжкові.

І тут дочка пише з обуренням, що матір після відпочинку не застеляла ліжка так, як дочка любить і вона мусить після матері розглажувати зморшки, що залишаються на покривалі. Дочка хотіла б зауважити про це матері, але вирішила раніше порадитися з Аббі.

Лист підписаний — „Неоплачена служниця".

Відповідь Аббі така: „Дорога „Неоплачена служнице!" Я б тобі порадила вирівнювати зморшки на ліжку після материного відпочинку, бо ти не будеш в силі розгладити всі зморшки на материному обличчі. Від твого ставлення, — думаю, що їх у неї набралося забагато..."

Не хотіла б я назвати цю дочку „нормальною", бо, може вона ще якась „інакша"...

Нарешті хочеться сказати щось приємнішого про цю „вічну" проблему „Батьків і дітей".

(Закінчення на стор. 4)

Володимир Барагура

„Щоб МИНУВШИНА НЕ ПРОПАЛА БЕЗСЛІДНО"...

„Зборівщина над берегами Серету, Стрипи й Золотої Липи", історично-мемуарний і літературний, збірник видання Комітетів Зборівщини 1985. Наукове Товариство ім. Шевченка, Український Архів XXXVIII, формат „8X6", стор. 1056, ціна 50 дол. плюс 2 поштової оплати.

(Habent sua fata libelli)

„Книги мають долю". Цей вислів староримської мудрости стосується й до цієї імпозантної книги — реґіонального збірника „Зборівщина", про який хочу поділитися з читачами своїми думками.

Хоч кажуть, що вартости книжки не оцінюється її розміром, кількістю сторінок, вагою, чи обкладинкою, але мірилом оцінки є її внутрішні, духові притаманності — ідея, глибина думки, зміст, акція, цілеспрямованість, метода опрацювання, підхід до теми, мово стиль, врешті і відзвук, який вона викликає не тільки в критиків, але й у читачів.

З цього погляду, збірник „Зборівщина"... відповідає згаданим критеріям і заслуговує на позитивну оцінку й сприйняття проспективними читачами.

Збірник „Зборівщина" мав справді свою химерну долю від задуму й зародка протягом еволюційного процесу аж до повного конкретного плоду — завершення в вигляді книги. Пройдений шлях був довгий, тяжкий і мозольний, сповнений успіхів і невдач, упадків і підйомів. Але сантимент до вужчої батьківщини, до свого рідного, почуття обов'язку перед ранішими, сучасними і майбутніми поколіннями, ентузіязм і одержимість його зачинателів і пізніших співтворців перемогли всякі сумніви, зневіру й труднощі.

Ґенеза, тобто задум і зародок збірника сягає ще 1929 року, в якому появилася невеличка, але вагома книжка з історичною студією проф. д-ра Івана Крип'якевича п. н. „З історії Зборова", присвячена зокрема найбільшому боєві на европейському континенті половини XVII століття — звитяжній битві гетьмана Богдана Хмельницького з військами польського короля Яна Казимира, що відбулася на терені Зборова 16-го і 17-го серпня 1649 року. І хоч „Зборівська угода" підписана Козацькою державою й Речипосполитою польською не дала Україні політично-державницьких здобутків, то сама битва прославила на весь тодішній світ козацькі армії й стратегічний геній гетьмана Б. Хмельницького. Ця славетна баталія знайшла відголос у тодішній европейській, зокрема німецькій і англійській пресі.

Дальшим етапом, що дав поштовх до постання збірника „Зборівщина" були статті-есеї про Зборів д-ра І. Крип'якевича в „Ділі" й у „Літописі Червоної Калини" в 1931 році та опрацьована спільно д-ром І. Крип'якевичем з археологом д-ром Ярославом Пастернаком наукова розвідка „Зборівський бій" (1931) з двома ситуаційними мапами і скечами бойовища, випрацьованими на підставі льокального обслідування терену битви.

Ці праці д-ра І. Крип'якевича й д-ра Я. Пастернака, які були написані під гаслом, „щоб минувшина не пропала", що й стало моттом збірника, спонукали гурт ентузіястів видавати місячник „Зборів", який виходив в 1933-39 роках. Вміщені в ньому статті, есеї дописи стосувалися різних ділянок національно-громадського життя і стали першим джерелом матеріялів до „Зборівщини".

Другим джерелом, з якого впорядники й редактори „Зборівщини" черпали матеріяли був „Альманах Рідної Школи" за 1922-36 роки. Тоді визріла й почала конкретизуватися думка видати збірник про зборівську землю, але вибух Другої світової війни перешкодив здійсненню цього задуму.

Цей задум віджив після прибуття до країн вільного світу гурту ентузіястів збірника, зокрема Осипа Стойкевича, Миколи Процика й Осипа Маланчука. Але їхні заходи натрапили на труднощі. Хоч зібрано велику кількість сирих матеріялів, то вони вимагали критичної оцінки, селекції під кутом доцільности, перевірки щодо історично-фактичної вірности, відредаґування, мовно-стилічної обробки. Врешті і важливу ролю відіграла проблема видавничих фондів, збирання яких почалося від 1961 року заходами двох існуючих уже раніше Комітетів Зборівщини в Ню Йорку від 1923 року, у Бостоні від 1938 р. і в Торонто від 1938 року. Виринула теж проблема відповідного людського потенціялу, який міг би задум компетентно здійснити.

Через ці несприятливі обставини праця над виданням збірника притихла й застій потривав п'ять років. Оживив цю працю д-р Любомир Крохмалюк, який виголосив у Торонто доповідь у 1963 році на тему „Книга про Зборівщину — тривка вартість у історії наших земель". Віссю доповіді була сентенція: „Нарід, який не знає й не шанує минувшини, не має майбутности".

Хоч проблема появи збірника потенційно визріла, то перешкодою до її здійснення була трудність підшукати головного редактора й

(Закінчення на стор. 4)

О. д-р Ігор Мончак

ПАПСЬКЕ ПОСЛАННЯ

II.

Так то Папа Іван Павло II характеризує відносини між Київською і Римською Церквами радше як відчуження в наслідок інертного становища, а не як ворожий роздор. Послідовно за цим Римський архиєрей називає Берестейські та інші ініціятиви поєднання такими висловами як: „оживлення", або „відновлення повної єдности", яка властиво ніколи вповні не перервалася. Так і написано в посланні: „Це все знайшло повний вислів у Берестейській Унії... в цій спробі оживити, очевидно відновлюючи, повну єдність між Сходом і Заходом..." (розд. 4). „В цьому дусі слід розглядати й інші спроби, протягом сторіч, під впливом дійсних історичних обставин, щоб відновити повну єдність" (розд. 5).

***

Стверджуючи постійну основну єдність Київської Церкви з Вселенською Папа Іван Павло II не старається цим доказувати залежність цієї помісної Церкви від Римської. Радше навпаки, він вказує на повинність Римського престолу приходити з допомогою помісній Київській Церкві.

Вже на початку цього року, 17-го січня 1988 року, відвідуючи центр міжнародної преси в Римі, Папа так висловився до журналістів про Українську Церкву:

„Ця Церква протягом поколінь, протягом сторіч виявляла завжди велику вірність супроти Апостольського Престолу, супроти єпископів Риму, супроти Папи. Ця вірність зобов'язує нас, зобов'язує мене, в цьому випадку, бути однаково вірним їм. Вони находяться в цій ситуації, — сказати б, словом не зовсім вичерпним, — у важкому положенні".

(„Вісті з Риму" — січень 1988 — Документація, ст. 1).

У посланні повторено цю саму думку, але в цьому офіційному документі вона набирає більш авторитетного значення:

„Тим більше спільноти вірних, ... які протягом сторіч зберегли свою єдність з римською Столицею... мають, очевидно, право на солідарність з боку католицької спільноти й, особливо, Єпископа Риму".

(розділ 5, Послання).

Цю свою солідарність уточнює Папа Іван Павло II під двома аспектами. Поперше, відкидає ворожі нам закиди, що Українська та інші Східні Католицькі Церкви є перешкодами до поєднання між Західньою і Східньою Церквами. Помісні Східні Церкви, як самоуправні одиниці, мають право самі кожна рішати яке їх відношення до Римського престолу і якого обряду хочуть вони притримуватися. Уважати їх перешкодою для наладнання відносин Римської чи Грецької Церков з Римською, означає розпоряджатися долею інших задля наладнання своїх власних відносин.

Таку узурпацію деяких Православних Церков розпоряджатися долею інших помісних Церков, у тому й Української Католицької, Папа рішучо відкидає. Східні Католицькі Церкви уважає не за перешкоду, а радше за середник до поєднання. Покликаючись на Отців II Ватиканського Собору, Папа Іван Павло II ствердив у посланні, що як він, так і „вони не бачать у цих Церквах перешкоди для повної єдности з Братами православними... Ці Церкви, отже тепер більше, ніж будь-коли, є покликані здійснити в цьому дусі свою ролю в будівництві видимої єдности Церкви... (розділ 6).

Ще сильніше виказує Папа солідарність з Українською Католицькою Церквою, коли в цьому посланні домагається для Української Церкви в Україні права легального існування зі збереженням і католицького віровизнання, і східнього обряду:

„У цей надзвичайний історичний момент для Вашої Церкви, випробуваній протягом останніх десятиріч великими супротивностями, бажаю ще раз підтвердити, що католицький вимір, так як і її особливі властивості, заслуговують на всю пошану... на право кожного вірного бути пошанованим за зберігання власної традиції, обряду, тотожности народу, до якого належить...

... Приналежність до Католицької Церкви не повинна вважатись ніким як несумісна з добром власної земної батьківщини та зі спадщиною святого Володимира."

(розділ 7).

Наскільки близький серцю Папи є 1000-річний ювілей Київської Церкви та вся її незавидна доля і наскільки інтимно хотів би він брати участь у цьому українському ювілею, дав він вислів при кінці послання словами: „не може бракувати на врочистості Тисячоріччя Єпископа Риму, який палко бажає заспівати в соборі святого Петра, разом з усіма Єпископами та Вірними, вашою мовою, пісню подяки „Тебе Бога хвалим". (розділ 8).

Як великий почитатель Богородиці, Папа Іван Павло II закінчує своє послання гарною молитвою до Богородиці за український нарід. Він і каже: „я удаюсь в духовне паломництво... до собору Святої Софії, до стіп Матері Божої Оранти, „Нерушимої Стіни", що Їй 950 років тому князь Ярослав Мудрий посвятив місто Київ та всю Русь".

„Їй завдячуємо народження Христа. Вона була присутня також при народженні Церкви Київської Русі".

(розділ 8).

***

Це постійне наголошування у всьому папському посланні Київської Церкви як головного об'єкту нашого 1000-літнього ювілею, повинно спонукати також нас українців ставити у центрі святкування нашу 1000-літню інституцію — Київську Церкву, а не лише хрищення чи християнізацію індивідуальних предків киян.

(Закінчення на стор. 4)

Товариство Священиків св. Андрея в ЗСА

СИМПОЗІЮМ

з приводу 1000-ліття Руси-України
в днях 7-го і 8-го червня 1988 р. в Гантері, Н. Й.
в приміщенні Мотелю „Ксеня"
Початок у вівторок, 7-го червня 1988 р. о год. 12-ій полудня.
Зголошуватись на адресу:
Rev. VOLODYMYR ANDRUSHKIW
198 Ontario St., Cohoes, N.Y. 12047
Tel.: (518) 237-0535

Метрополітальний Комітет Ню Йорку
для відзначення
Тисячоліття Християнства в Україні

ДРУГА ЛИСТА ЖЕРТВОДАВЦІВ

на Фонд Метрополітального Комітету в Ню Йорку для відзначення Тисячоліття Християнства в Україні, які склали свої датки до 20-го травня 1988 р.

Бачинський, Юліян і Марія	$1.000.00
Дієцезальний Комітет в Стемфорді, продаж жетонів	1,000.00
Іваскевич, Михайло і Марія	1.000.00
Українська Православна Кредитова Кооператива в Ню Йорку	1,000.00
Пластовий Курінь „Перші Стежі"	1,000.00
Сливоцький, Стефан і Володимира	1,000.00
Шумейко, Антін і Віра	1,000.00
Заліпський, Мирон, листа ч. 18	750.00
Яремчук, Іван, листа	575.00
Навроцький, Юрій	550.00
Зазуля, Теодозій і Ольга	500.00
д-р. Лозинський, Аскольд і Роня	500.00
Дохід з панелю	280.00

По 250.00 дол. зложили: д-р. Баран, Волтер і Соня; Дякун, Микола й Ольга; Гриненко, Михайло (Київ ресторант); Об'єднання Укр. домовласників.

По 225.00 дол. зложили: Саленко, Всеволод і Лідія.

По 200.00 дол. зложили: Бородайко, Богдан; Покінська, Євфрозина і Дарія.

Свідерський, Владислав **$150.00**

По 125.00 дол. зложили: Гориславський, Микола; д-р. Розинський, Климентій і Ольга.

По 100.00 дол. зложили: д-р. Алиськевич, Роман і Анна; НН Д. Г.; Вацлавський, Анна; Галаган, Борис; Гальма, Володимир і Ольга; Гірняк, Іван і Пелагія; Гошовський, В.; Гречило, Евген і Дарія; Гуменюк, Любомир і Стефанія; Д. К.; Дорош, Михайло; Залуцький, Мирон і Ірина; Зацухний, Микола; д-р. Калинович, Василь; Касіян, Евдокія; Ковалів, Роман і Бронислава; Когут, Софія; д-р. Крамарчук, Ірина; Українська Координаційна Рада; Курис, Іванна і В. Леськів, Александер і Марія; Лещук, Григорій і Олена; Літепло, Семен і Ольга; Масловський, Анна й Антін; Максимів, Стефан; Менцінський, Орест і Святослава; Михайлів, Олена; Патріярхальне Товариство Н. Й.; Пирсикий, михайло; Пінковський, Нестор; Пінязь, Филимон; Побігушка, Орест; Полчі, Григорій і Розалія; Соловій, Марія; Стасюк, Іван; Фолик, Ева; Чорний, Микола.

Кунців, Володимир **$80.00**
Цюбрій, Григорій і Теодора **$75.00**

По 55.00 дол. зложили: д-р. Осінчук, Роман.

По 50.00 дол. зложили: Балицький, Іван; Береза, М.; Біловчук, В.; Бісик, Олекса і Софія; Ганущак, Микола і Стефанія; Глушевський, Богдан і Ірена; Гловяк, Зеновій; Даниш, Марія і Наталія; Думка, Михайло й Анна; Залуцький, Ігор; Залуцька, Лідія; Залуцький, Ярослав; Іванчишин, Ірина; Костик, Василь; Кривоніс, Володимир; Паньків, Василь; Петрик, Стефан; Рак, Петро; Руденська, Ольга; Стецюк, Іван і Марія; Савицький, Юрій і Марія; Сосницький, Михайло й Емілія; Стасюк, Лідія; Тенюх, Яків; о. Ткачук, Іван (раніш $375.00); Трембіцький, Володимир і Ґльорія; Ушак, Петро; Хамуляк, Василь і Катерина; Шпетко, Микола; Шуль, Дмитро і Павліна; Щерба, Софія.

Кіляр, Галина **$40.00**

По 30.00 дол. зложили: Арка компанія; Сакевич, Ляриса; Сушків, Омелян і Лідія; Михайленко, Йозефіна.

По 25.00 дол. зложили: Блашко, Настя; Бурак, Зеновія; Вадуцький, Волтер і Стелля; Виноградник, Еріка; Вижницька, Марія; Волошин, О.; Вязінська, Ірена; Гайда, Ярослав; Гордіюк, Стефанія; Ґонко, Анна; Дворян, Микола; Дикий, О.; Дідуник, Текля; Коваль, Марія; Кобзан, Іван; Кошак, Евгенія; Криса, Юлія; Кучма, Параскевія; Кузьмович, Ольга; Мазур, Михайло; Майкович, Василь і Анастазія; Мирка, Микола; Павлівець, Юрій; Посікіра, Рудольф; Рутковська, Анна; Чорнодольський, Володимир і Стефанія; Чорнодольська, Клавдія; Юхнович, М.; Яримович, Роман.

Листа ч. 11 і 21 — 5,000.00 дол., збірщики: Стефанія Косович, Оксана Лопатинська.

Напередодні Зелених Свят і Дня Пам'яті

Щороку в останній понеділок травня ціла Америка вшановує пам'ять поляглих воїнів у всіх війнах, які вели ЗСА. Вшановують їх в першу чергу ті, які зі зброєю в руках боролися, або готові боротися за збереження свободи цієї країни та прав у всіх країнах світу. Вшановують їх ці, які в майбутньому переберуть керму країни — молодь Америки. Як підкреслюється завжди, вони віддали життя, щоби „ми могли краще і свобідно жити".

Приблизно в цьому самому часі, в часі Зелених Свят, українці західніх земель, де було трохи більше свободи, вшановували пам'ять поляглих борців за волю України. Вшановувано їх на могилах, яких було багато по всіх майже селах і містах. Де їх не було, там висипувано могилу-пам'ятник. Очевидно, окупантам не в смак було таке вшановування героїв і за це прийшлося платити молоді арештами, а то й життям.

Жертви культу поляглих не були даремні. На зміну поляглим героям прийшли молоді люди, які взяли зброю з руки до боротьби з окупантами України. Вони стали в ряди УВО-ОУН, Карпатських Січовиків, Легіонів ОУН, Похідних Груп в рядах УПА, в рядах 1-ої Української Дивізії УНА. Зараз в поневоленій Україні наші патріоти ставлять опір большевицькому геноцидові.

Цього року українські Зелені Свята та День Пам'яті є майже в цьому самому часі. Американські та українські ветерани можуть вшанувати пам'ять їхніх друзів разом. Як і кожного року, вже понад 20 років це свято заходами Братства Охорони Воєнних Могил „Броди-Лев" та Братства 1-ої УД УНА відзначується на Могилі-Пам'ятнику в Глен Спей Н. Й. Через різні важні імпрези молодь та старше громадянство не зможе взяти масової участи. Вшанують вони пам'ять героїв у всіх імпрезах та поодиноко, якщо не врочисто, то щирою згадкою.

Р. Г.

Архиєрейська Служба Божа у Швайцарії

Вночі з 2-го на 3-те квітня н.р. відбулася торжественна архиєрейська Служба Божа на відзначення 1000-ліття християнства в Україні. Цю Божественну Літургію зорганізував український комітет у Швайцарії під проводом його голови д-ра Романа Прокопа за старанням о. Петра Костюка й всіх членів комітету. Отець Костюк вибрав на цю ціль церкву при монастирі домініканів у Мурі в кантоні Арговій. Церква барокового стилю, старинна, з мистецькою дротяною перегородкою, що відгороджує вівтарну частину від внутрішньої частини храму. Ця решітка виглядає наче наш іконостас. Думаю, що й цей факт притягнув чутливе око отця Костюка. Не помилився. Коли світла відкрили мирянам усі обриси з його мистецькими образами святих, а на їхньому тлі наших владик, священиків, диякона — всіх у ризах, хор в українських строях, наші святі ікони, наші книги, Євангелія, свічники тощо, погляд став захоплюючим і імпозантним. Душа мимовільно відривається від буденного й підноситься до небесних сфер. Аж подивляти треба, з якою товжественною повагою і побожністю виконують наші владики, отці й диякон оцю Божественну Літургію. Це щось так величне, що миряни, котрі перший раз беруть участь чи тільки дивляться на це Богослуження в українському обряді, є захоплені.

Службу Божу відслужив Митрополит Максим Германюк з Канади при співслуженні Владики Михайла Гринчишина з Парижу — апостольського Екзарха для українців католиків Франції, делегата для українців у країнах Бенелюксу та Швайцарії, Владики Кир Платона Корниляка з Мюнхену, Владики Володимира Діловича — архиєпископа УАПЦ в Австралії і Новій Зеляндії, помічника Гондольфі Йосифа — репрезентанта швайцарського єпископського Синоду, о. Петра Костюка, о. Павла Когута, о. Казанова-У-Марторелля — українського священика, о. Коваля з Фрайбургу над Брізгав та ділового диякона Івана-Павла Дрешлера. Хор з Утрехту (Голляндія) під вмілим диригуванням директора д-ра Мирослава Антоновича, з гармонійними голосами сприяв теж торжественности Служби Божої.

А факт, що цей чудовий, незрівняний образ може бачити широкий світ, — це безперечно заслуга о. д-ра Роберта Гоца. Він постарався про те, що цю нашу Божественну Літургію в українському обряді передали три швайцарські телевізії, австрійська, бельгійська та німецька телевізії, як теж дві швайцарські радіопередачі.

Під час Служби Божої стояли в першому ряді наші жінки в національних строях. Між ними мисткиня-малярка Зоя Лисовська-Нижанковська — авторка оцих двох великих ікон — Ісуса Христа й Пречистої Діви Марії, що висять над іконостасом, мисткиня-скульпторка Христя Кешакевич-Качалуба — авторка скульптури, де під хрестом терплять у молінні члени українського народу, скульптури на честь 1000-ліття християнства в Україні. На бічному бальконі стоїть голова українського комітету у Швайцарії д-р Роман Прокоп і в молінні подивляє вислід своєї та цілого комітету кількарічної праці у підготові до цього торжества.

Михайло Качалуба

АГЕНТСТВО АССОШІЄЙТЕД Пресс і акредитовані в Кабулі кореспонденти інформують, що виведення совєтських військ з Афганістану, згідно з підписаним у Женеві договором, почало сповільнюватись з причини атаки совєтських військових колон муджагедінами, які обстрілюють не тільки совєтських, але також урядових комуністичних вояків, захоплюючи по дорозі місцевості, які перед тим опустили війська СССР. Напередодні речення початку виведення совєтських військ, тобто перед 15-им травня, головнокомандуючий совєтськими частинами в Афганістані ген. Боріс Ґромов заявив, що на протязі травня з тієї країни буде виведено 25 відсотків усіх вояків. Очевидно, ген. Ґромов й інші, включно з президентом маріонеткового уряду Наджібуллою, атаки муджагедінів використовують як претекст для сповільнення. Москва, а також насаджений нею кабульський уряд бояться розмаху акції муджагедінів, які від 15-го травня захопили 18 районов их центрів та десятки укріплень й масу совєтської зброї і амуніції. В кожному разі в Кабулі панує переполох і непевність завтрішнього дня.

КЕРІВНИКИ ПРОФСПІЛКИ кінематографів СССР виступили в Москві на пресовій конференції і обвинуватили члена Центрального Комітету КПСС Віктора Суханова, що він, не зважаючи на процеси демократизації, гласности і перебудови, заборонив надрукувати у „Правді" і „Совєтській Культурі" повідомлення про смерть шляхом самоспалення Владіміра Скакуна, кінооператора з Іркутська, який облив себе бензиною, і загинув у вогні. Кореспондент агентства Ройтерса не подає жадних подробиць про причину самоспалення Скакуна, смерть якого стала причиною атаки діячів профспілки на члена ЦК КПСС, який використав своє становище для затушування цієї справи, що, мовляв, не є згідне з теперішньою політикою.

В СССР...

(Закінчення зі стор. 1)

перед тим члени Центрального Комітету КПСС зверталися в цій справі не тільки за опінією, але також за евентуальною згодою вступити в членство такої штучної „політичної сили", яка творила б ілюзію демократичної системи в СССР. Члени президії цього „фронту", спеціялісти різних ділянок життя, вносили б на руки голови Президії Верховної Ради ССР свої законопроєкти, пропонували б зміни до конституції СССР і рішали б справу що треба, а чого не треба ставити під голосування.

Існують різні погляди на цю справу серед дисидентів і тих осіб, яких режим досі переслідував за політичну діяльність. Ті, які сяк-так почали співпрацювати з урядом від часу приходу до влади М. Горбачова в березні 1985 року кажуть, що це, мовляв, перший крок до двопартійної принайменше системи правління; інші, більш радикальні, кола, особливо з-посеред поневолених народів, вбачають в цьому новому заході компартії кінець відносної свободи, заборони діяльности приватних клюбів, видавництва тощо.

Пропозиція Т. Заславської і її позитивний коментар до цієї теми був запропонований якраз напередодні важливої партійної конференції, яка, як відомо, відбуватиметься у другій половині червня і яка повинна „пустити в рух" горбачовську політику гласности і перебудови.

Навіть сам М. Горбачов, відповідаючи листовно на питання кореспондента газети „Вашингтон Пост", підтримав цю ініціятиву. Більше того, він висловився за визначення речення урядування для членів Політбюра, включно з генеральним секретарем ЦК КПСС.

Західні політичні спостерігачі й аналітики, особливо помірковані, дораджують західнім урядам ставитись до цих змін в СССР з великою обережністю, бо за кожною ініціятивою Комуністичної партії може критись пропагандивний трюк. Вкінці, так як припускають дисиденти у республіках, потерплять національні патріоти, клюби і видання, які режим позамикає закинувши їм нелегальність.

Український...

(Закінчення зі стор. 1)

цької церкви св. Юра в Ню Йорку о. Патрикія Пащака, ЧСВВ до молитви. Короткі привіти передали організатори імпрези: О. Любович від ОУП „Слово", Ольга Кузьмович від СУЖА, Л. Гуцалюк від українських мистців, Степан Крижанівський від Літературно-Мистецького Клюбу в Ню Йорку і Юрій Струтинський від Пластового Загону „Червона Калина", членом якого є Е. Козак. Наспіла також низка писемних привітів, які вичислила У. Любович.

Глибоко продуману доповідь про Е. Козака та його „три обличчя" сатирика, письменника і мистця виголосив голова Об'єднання Українських Письменників „Слово" Остап Тарнавський.

Найкраще однак говорили про ЕКА не промовці, а самі його твори, як це підкреслила ведуча програмою, і тому присутні зі запертим віддихом вислухали „Думу про козака Ека" пера покійного письменника і поета Богдана Нижанківського, яку по-мистецьки виголосив С. Крижанівський. Ця дума була написана на 75-річчя ЕКА, але залишилася незмінно актуальною. На закінчення ії присутні відспівали Екові „Многоліттє" і повстанням з місць та довгими оплесками вітали улюбленого ювілята.

Далі у програмі Оля Кириченко прочитала вірш Е. Козака „Львівський парнас", до якого дала відповідні пояснення У. Любович, та декілька інших давніх поезій, а молоденька Леся Гентиш віддеклямувала по-дитячому вірш ЕКА „Гоца-драла".

В мистецькій програмі виступило двоє молодих відомих українських музик. Олесь Кузишин тепло відспівав, акомпаньюючи собі на фортепіяні дві настроєві пісні легкого жанру, а Оксана Харук, при супроводі Соні Шерег, чотири пісні.

На закінчення програми У. Любович перевела інтерв'ю з Грицем Зозулею — Е. Козаком, при якому не лише публіка вибухала щирим сміхом, але й сам герой моментами із-за сміху не міг відчитати свого тексту. І так цей щирий, невимушений сміх залишиться і далі у споминах, пов'язаний із нашим унікальним сатириком редактором гумористичного журналу „Лис Микита", який на сторінках цього журналу вже сорок років дає нам можливість кожного місяця покепкувати собі із нашої долі та тим її зробити легшою.

Цю теплу та щиру зустріч із Е. Козаком закінчив подякою Всевишньому і молитвою за ювілята митр. протоієрей парох української православної катедри св. Володимира в Ню Йорку о. Володимир Базилевський.

Пластуни із Загону „Червоної Калини" зі своїм членом Е. Козаком (посередині).

Петро Рубан...

(Закінчення зі стор. 1)

-який спосіб провиниться проти обов'язуючих законів, його знову заберуть до карного табору продовжувати присуджену йому в 1985 році кару і заслання.

Як відомо, дружина П. Рубана Лідія перебуває тепер із спаралізованим сином Марком на лікуванні в ЗСА.

„Здобудеш Українську Державу, або згинеш у боротьбі за неї!"

Краєвий Діловий Комітет
запрошує Українське Громадянство
до участи у вшануванні

50-ліття смерти полк. Євгена КОНОВАЛЬЦЯ

що відбудеться
в неділю, 5-го червня 1988 року
в Українському Народньому Домі в Ню Йорку
при 142 Друга Авеню
о год. 2:30 по пол.

В ПРОГРАМІ:
- Апель молодечих і комбатантських організацій
- Доповіді (короткі)
  „Є. Коновалець — військовик і революціонер"
  д-р Р. Борковський, ОПВБУ
  „Є. Коновалець — державний муж і політик"
  ред. Володимир Мазур, ООЧСУ
  „Є. Коновалець в ЗСА і Канаді"
  інж. П. Байбак, ОДВУ
- Мистецька частина:
  Марта Кокольська-Мусійчук, сопрано
  Андрій Добрянський, бас-баритон
  при фортепіяні — **Тома Гриньків**
  Стефка Назаркевич-Юзенів — рецитація

Того ж самого дня, о год. 10-ій ранку будуть відправлені
ЗАУПОКІЙНІ БОГОСЛУЖБИ:
в українській автокефальній православній катедрі св. Володимира і українській православній церкві Всіх Святих, а в українській католицькій церкві св. Юра буде відправлена
ПАНАХИДА
після Служби Божої, що починається о год. 12-ій дня.
За ДІЛОВИЙ КОМІТЕТ:
ОДВУ ООЧСУ ОПВБУ

АЛЬМАНАХ УНС'89

Редакція „Свободи" приймає до розгляду матеріяли до Альманаха на 1989 рік, в якому припадає 175-ліття з дня народин Тараса Шевченка і 25-ліття відкриття пам'ятника в його пошану у Вашінгтоні, як теж 50-ліття проголошення незалежности Карпатської України, 95-ліття УНСоюзу. Статті на ці та інші теми можна присилати до 16-го липня 1988 року.
Ред.

У ВОСЬМУ БЕЗМЕЖНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ

бл. п.

Володимири з Ґардецьких Ценко

відбудуться

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ
в дні 11-го червня 1988 року
в слідуючих церквах:

Христа Царя (Храму Зарваницької Матері Божої) у Філядельфії, Па.;
св. Софії в Римі;
катедрі в Мельбурні, Австралії;
Успення Пресвятої Діви Марії в Люрді, Франція;
св. Йосафата у Прудентополісі, Бразилія.

Просимо в тому дні Приятелів і Знайомих помолитися з нами за Її праведну Душу.
Д-р МИКОЛА ЦЕНКО з родиною

У глибокому смутку повідомляємо Родину, Приятелів і Знайомих, що 25-го квітня 1988 р. на 81-му році життя нагло відійшов у Вічність

Дорогий МУЖ

бл. п.

ІЗИДОР ВАНДЖУРА

ПАНАХИДА відбулася в середу, 27-го квітня 1988 р. у похоронному заведенні Музика при вулиці Чикаґо.

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ відбулися в четвер, 28-го квітня 1988 р. в українській католицькій катедрі св. Миколая при вул. Айва, а Тлінні Останки були перевезені на український цвинтар св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Горем прибиті:

дружина — **НЕЛЯ**
донька — **СЛАВА ҐЕРУЛЯК**
син — **БОГДАН ҐЕРУЛЯК**
братанки — **ЛЕВ ТАДЕЙ І ЛЮБОМИР ВАНДЖУРІ**
та ближча і дальша Родина в діяспорі й Україні

Вісті Українського Літературного Фонду ім. І. Франка в Чикаґо

У зв'язку з Тисячоліттям Хрищення України, Правління УЛФонду ім. Івана Франка в Чикаго проголосило в 1984 році 8-ий літературний конкурс на твори: драматичний, який може стати основою лібретта, повість (новеля), поезії, п'єса для дитячого театру. Тема творів: „Героїка боротьби українського народу за суверенну християнську Україну". В попередньому Комунікаті (Ч. 1/87) Правління подало останній реченець присилання творів — кінець травня 1988 року. З огляду на те, що деякі письменники ще не готові зі своїми творами, Правління продовжує останній реченець до кінця вересня 1988 року.

За дальшими інформаціями слід стежити на сторінках української преси.

За Правління УЛФ-онду ім. Франка в Чикаго:

Адам Антонович
голова
Рома Турянська
секретар

Roma Turianska, 2346 W. Superior St., Chicago, Ill. 60612.

Вшанували пам'ять С. Петлюри

В неділю, 15-го травня ц.р., в українській православній церкві Святого Вознесіння в Мейплвуді, Н. Дж., була відслужена Панахида за св. п. Голову Директорії і Головного Отамана Військ Української Народної Республіки Симона Петлюру в 62-гу річницю його трагічної смерти.

Панахиду відправив о. Євген Богуславський. Співав хор під керівництвом дириґента інж. Леоніда Харченка. Стійку з прапорами несли Анатолій Кулик від товариства прихильників Державного Центру УНР і Григорій Павленко від церкви святого Вознесіння. Прислуговувало п'ять вівтарних хлопців.

На прохання Товариства ДЦ УНР було переведено збірку на потреби бібліотеки ім. Симона Петлюри в Парижі, яка принесла 75 дол. Гроші переказано безпосередньо до дирекції бібліотеки.

Товариство прихильників ДЦ УНР виносить сердешну подяку настоятелеві церкви святого Вознесіння о. Є. Богуславському, церковному хорові, прапороносцям, вівтарним хлопцям та всім жертводавцям за складення пожертв на цілі бібліотеки, що тим самим відзначили пам'ять нашого незабутнього героя, що своє життя склав на вівтар Батьківщини в боротьбі з московським наїзником.

К. С.

Щоб минувшина...

(Закінчення зі стор. 2)

скомплектувати редакційну колеґію з компетентних людей. Врешті цю непосильну працю взяв на себе ред. Богдан Гошовський, не зважаючи на підірване здоров'я й на послаблений зір. Зробив це з сантименту до Зборова, з яким єднали його тісні взаємини. В 1979 році він очолив редакційну колеґію в складі: Володимир Локоть, Антін Жуковський, Богдан Мельник, Василь Верига.

Так завдяки торонтонському Зборівському Комітетові появився врешті леліяний протягом десятків років збірник „Зборівщина" Через поступову недугу й занепад зору головного редактора тягар редаґування став участю Василя Вериги, д-ра А. Жуковського, Богдана Мельника й коректора Володимира Кузя.

Поміж кількома десятками авторів статтей, есеїв, розвідок, спогадів подибуємо прізвища відомих громадян — учених, дослідників, політично-громадських діячів, письменників, поетів, літературознавців, журналістів — д-р Микола Андрусяк, проф. д-р Іван Крип'якевич, д-р Ярослав Пастернак, проф. Теодор Мацьків, проф. Іван Тесля ред. Лідія Бурачинська, д-р Антін Жуковський, Богдан Гошовський, Анатоль Курдидик, Роман Завадович, Леся Лисак-Тивонюк, д-р М. Лоза.

Збірник, поруч вступних міркувань, поділений на такі основні розділи: На сторінках європейської історії, Географія і статистика, Галичина — історичний огляд, Зборів і його роля в українському житті повіту, містечка й села Зборівщини, Побут, звичаї, традиції, Зборівщина у спогадах. Визначні постаті і культурно-громадські діячі, У країнах поселення.

„Зборівщина", це не лише збірник одного реґіону, але це ланка в ланцюгу історії всіх земель, міст і місцевостей України, які спотворено зображує совєтська серія „Історія міст і сіл України".

Не зважаючи на дбайливо проведену селекцію матеріялів, вагомість їх коливається. Від'ємною сторінкою збірника є відсутність резюме англійською мовою та показників місцевостей і осіб, що в такій об'ємистій книзі необхідне.

Текстові матеріяли доповнені численними знімками, статистичними табелями, ситуаційними мапами й плянами бою, подобою гетьмана Богдана Хмельницького, гетьманським гербом і гербом Запорізького війська та картиною мистця-маляра Василя Петрика „Хмельницький під Зборовом".

Обкладинку, яка зображує деталь битви козаків із польською гусарією, виконав мистець-маляр Михайло Михайлевич.

У серії реґіональних збірників „Зборівщина" займає одне з передових місць.

Збірник можна придбати, пишучи до: Wolodymyr Zajac, 327 East 5 th st., New York, N. Y. 10003, або до: Wolodymyr Lokot, 4147 Hiskory Dr., Mississauga, Ont. L4W 1L1, Canada.

Пам'яті Стефанії з Ортинських Пушкар

У Світлий понеділок 11-го квітня ц.р. померла Стефанія з Ортинських-Чижович, дружина д-ра Володимира Пушкара. Померла на 87 році життя, після довгої важкої недуги, яка вирвала майже п'ять років з її багатогранного, кипучого енерґією життя, свідомо жертвуваного для добра української визвольної справи. Немає найменшого сумніву, що плоди цього життя були корисні для визвольної справи й тому пам'ять про Стефанію з Чижовичів-Ортинських Пушкар залишиться живою в українському народі як на рідних землях, так і на вигнанні. У пантеоні борців за українську визвольну справу Стефанія з Ортинських Чижович-Пушкар займатиме почесне місце.

Коли кажемо про життя, жертвуване для української визвольної справи, то це не значить, що воно мусіло бути жертвуване у збройній боротьбі.

Звання Стефанії Пушкар були цивільні, але це не значить, що вони не мали бойового характеру. Пані Стефанія була інженером-економістом за своєю професією, мистецтвознавцем із особистого замилування, активісткою українського жіночого визвольного руху за своїм переконанням й однією з кращих журналісток, мабуть з потреби. Але вона теж, мабуть з роду, мала великий організаційний хист і дар починати корисну ініціятиву тоді, коли здавалося б, ніхто про неї не думає.

Пригадується 1943 рік, третій рік гітлерівської окупації: одне жахіття в Києві, дещо лагідніше у Львові, хоч і тут не бракує публічних розстрілів українських та польських „унтерменшів" і закінчення повної ліквідації жидів. Пані Стефа прибула з Києва й звітувала: „Населення Києва, що не працює для німецької воєнної господарки, жахливо голодує. Треба негайно рятувати українських науковців, що їх викинено з їхніх наукових інститутів, які, очевидно, за фахом не працюють, бо їх фахи німцям не потрібні. Їх треба негайно привезти до Галичини, бо інакше вони в Києві загинуть від голоду". Пані Стефа мала готовий список, та в тодішніх умовах людей з Києва перевезти до Львова не так легко. Але її ініціятива, орієнтація й організаційний хист остаточно перемагають: українські науковці з Києва до Львова прибули, дехто з них і досі є між нами. Другий приклад: ЗСА на переломі 1949 і 1950 років. З німецьких та австрійських таборів щораз більше прибуває т.зв. „переміщених осіб" — ДП. Але наші друзі також не сплять, вони поширюють наклеп, що новоприбулі іміґранти — „це гітлерівські воєнні злочинці з кров'ю помордованих жертв на руках". Коли про це довідалася пані Стефа, вона з Оленою Лотоцькою й Марією Штогрин зорганізували делеґацію анґломовних українок, яка відбула конференцію з панею Рузевелт — вдовою по президенті — та за її порадою з Бернардом Барухом, мультимільйонером і дорадником американських президентів, родом із Галичини. Інтервенції пань мали успіхи: наклепи припинились. Вони відновилися через чверть століття, коли при повній байдужості іміґрантів із східньоевропейських країн у ЗСА створено законну підставу й організацію при департаменті юстиції (ОСІ) для вишукування цих здогадних гітлерівських злочинців!

Про те, що за своє життя створила, ініціювала чи організувала пані Стефанія можна написати цікаву книжку, але про все це не можна сказати в короткому спогаді. Автор цих рядків пізнав панну Стефу (також її сестру Люну) в українському Таємному університеті у Львові, де молоденька абсольвентка гімназії СС Василіянок виявила абсолютний провідницький хист. Вона давала накази, яких без слова спротиву слухали старші студенти, нерідко недавні старшини українських армій. Тоді, в першому році існування університету (він існував з 1920 по 1925 рік), найголовнішою справою була конспірація університетських вправ, викладів чи семінарів, що відбувалися в різних місцях міста, а у випадку поліційного виявлення цих місць, потреба активного спротиву поліції. Ішлося про те, щоб часто компромітувати польську поліцію, для чого були вживані методи сучасного авангардового „театру абсурду". Наприклад, студенти сідали на землю й давали себе нести поліцистами до поліційних фурґонів, що їх відвозили до комісаріяту, а хлопці під час арештів співали польських революційних пісень. Такі „абсурдні" сцени оглядала публіка й, очевидно, ці більше чи менше комічні сцени боротьби польської поліції з дівчатами, не збільшували її престижу. Ці сцени фотографували кореспонденти чужинецької преси і вони появлялися на сторінках газет у Німеччині чи Чехо-Словаччини, що ніяк не збільшувало престижу польської держави. Студії на українському таємному університеті чи політехніці, зараховувались у Німеччині, Австрії, Чехо-Словаччині, на німецькій політехніці у Данціґу (Ґданську). Звичайно студенти таємних вищих шкіл у Львові виїздили закордон для закінчення студій. Пані Стефа виїхала до Праги, де здобула диплом інженера-економіста. Але, закінчивши студії у Празі, вона виїхала до Філядельфії, де в Пенсильванійському університеті, крім англійської мови, студіювала теж психологію та психотехніку, що допомагає молоді у виборі звання. Після закінчення студій повернулася до Львова.

Тут треба сказати, що Філядельфія не була нічим новим для неї. Вона вже гостювала тут, коли брат її матері Марії з Ортинських, Кир Сотер Ортинський був першим єпископом й екзархом для українців-католиків у ЗСА, а її батько, отець Симеон Чижович, був парохом у Філядельфії. Цілком природно, що в 1932 році американські українці покликали її на організаторку українського павільйону на Світовій Виставці в Чикаго в 1932-1934 роках. Два роки свого життя пані Стефа провела в Америці.

На рідних землях перебувала пані Стефа в 1927-1932, 1934-1939 і 1941-1944 роках. У Львові вона залишила по собі пам'ять як директорка кооперативи „Українське Народне Мистецтво", як засновниця і співробітниця жіночого журналу „Наша хата", як засновниця й співробітниця кравецької кооперативи „Труд" та дівочої середньої кравецької школи при ній. Була теж засновницею психотехнічної порадні для вибору звання українською молоддю.

До Америки прибула пані Стефа вже з мужем Володимиром Пушкарем на постійний побут у 1947 році. У Філядельфії очолила мистецьку кооперативу „Базар". В Америці була довголітньою головою Союзу Українок Америки, заступницею голови СФУЖО, активним членом УККА, ЗУАДКу, кредитової кооперативи „Самопоміч", ініціяторкою Українського Музею в Ню Йорку. Як голова СУА, брала участь в Міжнародних виступах цієї організації в Ірані та Індії, де нав'язувала близький контакт з Індірою Ґанді, якій допомагала організувати жіночі кооперативи для поширення індійського народного мистецтва, які існують навіть тепер, після трагічної смерти І. Ґанді. В її праці на американському терені великою допомогою для неї був її муж д-р В. Пушкар. Обоє Пушкарі були визначними діячами мирянського руху за Патріярхат Помісної Української Католицької Церкви та діячі філядельфійської патріяршої парафії св. архистратига Михаїла.

Життя Стефанії з Чижовичів-Ортинських Пушкар обірвалося, але справи, створені нею, будуть жити й житиме пам'ять про шляхетну постать української патріотки. На цю вічну пам'ять вона заслужила життям, своїми ділами для української визвольної справи, своєю відданістю для неї. Життя її треба увіковічнити в науковій біографії, яка стала б наукою й прикладом для прийдешніх поколінь!

Лев Шанковський

Папське...

(Закінчення зі стор. 2)

Київська Церква це єдина всеукраїнська інституція, яка ще залишилася нашому бездержавному народові і у великій мірі заступає нам державну інституцію. Вона єдина перетривала через цілу тисячолітню нашу історію, а нині розпростерла свої крила на всі країни й континенти нового українського поселення.

Як одна спільна інституція всіх українців по всьому світі, вона ще й у теперішній розбитій формі спроможна об'єднати всіх нас як дітей одної спільної спадщини. Натомість пам'ять колишньої індивідуальної християнізації — це радше лиш спогад про минуле. Київська Церква, зорганізована св. Володимиром Великим у час загальної єдности, як спільна спадщина всіх українців: католиків і православних, може допомогти нам віднайти повну українську єдність на спільних Володимирових основах.

Наголошуючи, що це Київська Церква, яка була й є Київською від Володимира досьогодні, виключаємо рівнож цим претенсії Москви уважати себе за переємницю Володимирського індивідуального хрищення оформленого пізніше в Церкву Московського патріярхату.

Автор цього розгляду папського послання вже в часі III Конґресу Мирян 1978 року в Ню Йорку, а ще обширніше в цілій своїй доповіді на IV Конґресі Мирян у лютому 1982 року в Римі, висвітлював доцільність відзначувати 1000-літнім ювілеєм не так індивідуальне хрищення чи християнізацію, але радше інституцію Київської Церкви.

Найновіше папське послання авторитетно підтвердило правильність знаменувати наш ювілей 1000-літтям Київської Церкви. Сподіваємося, що тепер і серед українських кіл буде більше зрозуміння, що для українського бездержавного народу найбільшою цінністю і найсильнішим об'єднуючим ядром є його єдина інституція, яка перетривала через 1000 років бурхливої української історії — зорганізована ще св. Володимиром Великим — **Київська Церква.**

Ще про інакших

(Закінчення зі ст. 2)

В кінці 1950 років я працювала у книгарні Чикагського університету.

Туди після лекцій приходили на кілька годин студентки „підробляти". Були там дві сестри філіппінки, з якими мені доводилося говорити, бо ми разом ішли до трамвайної зупинки.

Приємно було чути, як ці сестри із захопленням розхвалювали свою маму, розповідали різні події у їхньому житті і часто кінчали розмову запитом: „Правда ж наша мама найкраща у світі?"

Працюючи там, я мала нагоду спостерігати чимало університетської молоді і зауважила, що й тоді ці студентки філіппінки були „інакшими".

Лариса Данчук

Філядельфія

ЄХИДНА, А НЕ ЄДИНА

У рецензії Теодора Терена-Юськова п.з. „Прем'єра драми „Ярослав Мудрий" у Ню Йорку („Свобода", ч. 98 з 25-го травня ц.р.) повинно бути: Зате існує тут, найправдоподібніше інспірована цензурними чинниками окупанта, єхидна ідея про буцімто неспроможність українців..." — Ред.